

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Danskeren 1

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Danskeren 1", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 288. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1848_941-txt-shoot-idm12017.pdf (tilgået 30. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Danskeren.

Et Ugeblad.

1848. Onsdagen den 26de Juli. Nr. 19.

Indbydelse til Danmarks og dobbelt til Kiøbenhavns fribaarne Ungdom.

(Anbefales alle Danske Blade til Indrykkelse!)

Unge Venner og Brødre! Sønner af vor fælles Moder: gamle, ældgamle, men altid med Ungdoms-Varme elskende, derfor altid elskelige *Danmark!* Da Talen var om *Udskrivning* iblandt eder til *tvungen* Tjeneste, uden Spørgsmaal om eders Hjertelag, eders Tankegang, Stilling, Sysler og Forbindelser, da gjorde jeg alt det lidet, der stod i min Magt til at afværge den Uret, den Sorg og Harme, fra eder, fra eders Forældre, Sydskende og alle Nærpaarørende, den Skam og Skade for hele det fribaarne, ædelmodige *Danmark*; men jeg paastod da ogsaa først og sidst, og maatte nødvendig paastaae, at det *behøvedes ingenlunde*, da der altid mellem *Danmarks Fribaarne* vilde findes langt flere, der, naar *Fædernelandet* var i *Fare*, frivillig *indskrev* og stillede sig til dets Værn, end man kunde være bekiendt at *udskrive* og 290at *udrive* af deres Kiæres Favns, bortrive fra deres valgte Sysse.

Vist nok paastod jeg tillige med Rette, at dette var allerede beviist ved de *Mange*, der *frivillig* havde stillet sig og var tildels blevet afviste eller bortkyste; men da *Regjeringen* dog har kundgjort, at der behøves flere Arme til Rigets Værn, og at Den ønsker at finde dem blandt de *Uværnepligtige*, og da vi *Fribaarne* heller aldrig kan ønske, at en eneste meer *udskrives* af de saakaldte *Værnepligtige* til at kæmpe for den folkelige *Frihed* og *Selvstændighed*, hvis fødte Værger de *Fribaarne* er, saa *indbyder* jeg eder til klarlig at vise, at saalænge *Danmark* føder *fribaarne* Sønner, saalænge sidder vor gamle Moder aldrig værgeløs!

Desuden, maaskee har der alt før I see disse Linier staaet et Dommedags-Slag, hvor *Nordens Løver* har gjort *Danmarks Hjerter* Ære, men hvor ogsaa *Tusinder* har lukket deres Øine eller dog udtømt deres Kræfter, uden at dog Fienden, med det haarde Hjerte og med Folk som Fluere, endnu er blevet træt af at forstyrre Danmarks Fred og at forhaane Danmarks Banner!

Derfor, til Vaaben! I *Fribaarne!* fribaarne Sønner af den ædle, høihjertede *Dannekvinde* og af *Nordens* ædle, høimodige, seierrige *Kæmpeaand!* Til Vaaben, til Kamp og til Seier for de *Udødelige*, 291fra hvem vi nedstamme, med hvem vi skal leve fra Slægt til Slægt, om vi er dem værdige, for den *Kæmpe-Aand*, som har fra Arildstid hersket og straalet, og skal til Verdens Ende herske og straale i vort *Norden*, og for det *Moder-Hjerte*, som giennem Aartusinder slog og, vi haabe med Rette, skal til Verdens Ende slaae varmest og høiest i *Danmark*, deiligst Vang og Vænge, lukt med Bølgen blaa!

Samler eder! stiller eder, Haand i Haand, som Fostbrødre, ja, meer end det, som *Danske Brødre*, sambaarne, som staae bi selv hvor de Svorne vilde svigte! Samler, stiller eder, saamange som kan *fatte Mod* til at vove Livet for *Danmarks Liv* og Ære, Frihed og *Selvstændighed*, og for den "livsalige" *Danske Fred*, som har været Danmarks Lykke og Nordens Vidunder, og skal, om vi har Sind til at købe det bedste Guld dyrt, igien blive Danmarks Lykke og Nordens Vidunder fra Slægt til Slægt! Ja, I Danske Ungersvende! saamange som kan *fatte Mod* og har *Kraft* til at rive sig løs fra hvad der binder til Hjemmet og de vanlige Sysler, samler og stiller eder selv i Række, saa *Kongen*, saa Venner og Fiender kan see, at er end *Danmarks Sønner* i Sammenligning *faa*, og de *Fribaarne* endnu langt *færre*, saa er de ædle, *frivillige* Kæmpers Tal dog vidunderlig stort, saa det er soleklart, at *Danmark staaer og falder* ingenlunde med Øieblikkets Luner,

292eller med noget Statsraad, eller med fremmed Hjelp, eller selv med den ønskeligste venlige Bistand, men kun med hele sin *fribaarne Ungdom*, og med mange tusinde Danske Ungersvende, som, skiøndt *udvortes* trælbaarne, dog, da de hørde *Moderens Røst* og *Broderens Kald*, føide sig frit undfangne af det samme ædle Blod, frit opflammede til det samme dristige og kiærlige Værgemaal for gamle *Danmark* og for Alt hvad der i Sandhed og Kiærlighed er *Dansk* og intet andet!

Og hvem skulde vel her gaae i Spidsen, som *Fribaarenhedens Førstefødte*, hvem uden *Du*, den *Danske Hovedstads fribaarne Ungdom*! Du bærer Adelsnavnet og Skjoldemærket, som Søn af Dannekvinden i tarvelig Dragt, der dog, under Danmarks Fare, viste, at ogsaa hun var, med en Kongemoders Hjerte, Dronning født! Du gik allerede i Spidsen, ikke blot ved Indskrivningen og Stillingen, men ogsaa ved Fremgangen og Daaden af de *Frivillige*, men Du er talrig, efter vores tarvelige Regnemaade, og Du er i alle Maader Ilden næst, saa Du maa brænde først og lue klarest, lue som en Bavn, der lyser over hele Riget og kalder hele den *Danske Ungdom* til Vaaben, til Kamp og Seier!

Man har sagt, at af din Midte vilde man *udskrive* omtrent *Firehundrede*, men viis Du *Danmark* og *Tydskland* og hele Verden, at det behøves ikke, og det forslaaer ikke til at vise din Beredvillighed, 293dit Mod og din Kraft, hvor Faren truer, hvor Æren vinker, hvor Friheden staaer paa Spil, hvor Freden, den *livsalige* Fred, som aldrig kan kjøbes for dyrt, er ene tilfals, *Danmarks Fare*, *Danmarks Ære*, *Danmarks Frihed*, *Danmarks Fred*! Tøv ikke! og hviiil ikke, før dit frivillige Mandskab udgør i det mindste det *dobbelte* af *Firehundrede*, udgør i det mindste en Skare af *ottehundrede frivillige* Ungersvende, som kan læse i hverandres aabne Aasyn, at de er at lide paa og vil staae Last og Brast med hinanden!

Og naar Du da stiller dig høitidelig i Skare som den *Danske Fribaarenheds Førstegrøde*, da viis dig Stillingen, din ærefulde, misundelsesværdige Stilling voxen og værdig! Tag med Ærbødighed men ogsaa med Frimodighed *Bladet fra Munden*, og siig det høit og lydelig til *Krigs-Ministeren*, at skiøndt Du har besluttet at bringe det elskede Fæderneland ethvert Friheds-Offer, som staaer i din Magt, saa var det dog kun mueligt i det Haab, at *Danmark* ei kan eller vil tiltale eller behandle sine *fribaarne*, *frivillige*, kiærlige *Sønner* som *Trælle*, ikke vil mishandle dem efter *Love*, der er givne for *Leietropper*, og passe kun paa Udskud og Afskum, og heller ikke vil kræve anden *Forpligtelse* af dem end den, som deres eget frivillige Tilbud, som deres Ære og Fædernelands-Kiærlighed paalægger dem, og som giver aabenbar den samme 294Sikkerhed paa de *Meniges*, som man har paa *Førernes* og *Ledernes* endnu langt vigtigere Standhaftighed og Troskab! Thi ligesaa vist, som de gaaer villig bort, der komme nødig til *Dannebrog*, ligesaa vist gaaer de, der kommer villig, kun nødig derfra.

Gjør Du kun dette, Du vor *Danske Hovedstads fribaarne*, ja *adelsbaarne* Ungdom, da er jeg vis paa, at hele Danmarks *fribaarne* Ungdom træder med glødende Kinder i dit lysende Fodspor, og Du skal ikke blot have Æren af at gaae fremmerst i de Fribaarnes Fylking, men ogsaa høste Æren for at have banet en ny Vei til Fædernelandets Værn, aabnet et nyt *Tidsrum*, der skal kaldes *Værne-Rettens* og *Frivillighedens* ny Tidsrum i Danmark, da Ingen meer, enten af Bønder eller Borgere, *udskrives* til *Krigstjeneste*, men da alle *raske* og *modige* Ungersvende *indskrive* sig selv til *Landeværn*, indfinde sig frivillig, naar Faren truer, og indskærper *Danmarks* Fiender den *Nordiske* Lærdom, at selv i vore Dages Krige skal *ikke* Armene *tælles*, men Slagene *veies*!

Nordens Aand og Danmarks Lykke.

- 1 Det er en underlig, en hellig Stund,
Naar gammel Fader beder Sønner unge,
Fribaarne, som han selv, paa *Kirkens* Grund,
Gaae sjæleglade did, hvor Kugler sjunge,
Hvor, som det synes, Himlen ei har Stemme,
Hvor *Fred* er huusvild og hvor *Død* har hjemme!
- 2 Det er en underlig, en hellig Stund,
Hvis *Hjerte* har den Gamle end i Livet,
Og *Tro* paa hvad der gløded i hans Mund,
Og *Syn* derfor, at selv er han som Sivet,
Og *Haab* derom, at Sønner hans vil træde
I Fædres Spor til Fader-Aandens Glæde!
- 3 Det er en underlig, en hellig Stund,
For Graahaars-Skjalden og for Kirke-Svalen,

Som elsker *Sine* ret af Hjertensgrund,
Og svæver halvveis alt i Skyggedalen,
Og kan, hvis han ved Graven skal staae ene,
Ei trøstes med al Verdens Bautastene!

4 Men hvad mig trøster over alle Savn,
Som Livets Lys i Kamp med Dødens Skygge,
Det med et hjemligt og et venligt Navn
Jeg kalder *Nordens Aand* og *Danmarks Lykke*,
Som mødes immer brat paa sære Baner,
Til godt Forlig, som *Asers* Pagt med *Vaner*!

5 296 At uforsonlige er *Krig* og *Fred*,
Derfor os Sort paa Hvidt gav *Dødning-Skolen*;
At det er *Kamp*, som *Fred* opholdes ved
Og er det bedste Storværk under Solen,
Det fødte Folk fra *Arildstid i Norden*,
Forlignede dem, som *Frugtbarhed* og *Torden*!

6 End er det *Danskens Art* og *Danskens Held*
At elske og opnaae det *Frede gode*,
Men ham, som alle Trolde slaaer ihjel,
Ham *Dansken* hilser immer vel tilmode,
Og føler dybt, det Jetter er og Trolde,
Som al Ufred paa Jord igrunden volde!

7 Derfor, mens Bøgen groer ved Sund og Belt,
Og Bølgen blaa besynger Nordens Skove,
Skal Danmarks Skjoldmø kysse Nordens Helt,
Og færdes kæk med ham paa Tro og Love,
Og gyldne Hjerter mellem Løver stærke
Skal være hele *Nordens Skjoldemærke*!

8 Og hvad hver *Christen* Sjæl sig fryder ved,
Er *himmelsk* kun hvad sig i Nord mon speile:
Den aabne Feide og den skjulte Fred,
Med *Seiers-Haabet*, som kan aldrig feile,
Hvor *Gylden-Hjertet* er som Morgenrøden,
Og Løven stærk som Liv, der leer ad Døden!

9 297 Derfor, I Sønner af min Ungdoms Viv!
Og Sønner alle af vor fælles Moder!
Gaaer hen og vover eders unge Liv,
Hinanden troe, som Syster kæk og Broder,
Som *Nordens Kæmpe-Aand* og *Danmarks Lykke*,
I Krig for Fredens Blomst i Bøgens Skygge!

10 Saa kæmped jeg, vel kun med Aandens Sværd,
Som ei et Haar kan synlig overhugge,
Men kæmped dog i Nordisk Herrefærd,
Alt længe førend I blev lagt i Vugge,
Og kæmper end, med Haab i Lys og Skygge,
I Pagt med *Nordens-Aand* og *Danmarks Lykke*!

11 Ja *Nordens Aand*, det var *Fostbroder* min,
Som trolig mig har fulgt med Nordlys-Kierte,
Og *Danmarks Lykke* var mig Syster fiin,
Som dulmed alle Kvider i mit Hjerte,
Og *aldrig Tal* jeg tog paa Markens Hære,
Men regned kun paa *Lykke, Mod og Ære*!

12 Saa var det Skik i *Nord* fra *Hedenold*,
Og *Christendom* er ingen Krysterlære,
Den byder Kæmpen kun det bedste Skjold,
Det største Løvemod, den sidste Ære;
Den vil med Glands sit Seigl paa Pagten trykke
Imellem *Nordens Aand* og *Danmarks Lykke*!

- 13 298Ja, *Nordens Aand!* du Lysets Engel stærk,
Du Hammer-Drot, som knuser Nid og Mørke!
Fuldfør nu klart dit store Mesterværk
Til *Gudhjems* Værn med hele *Nordens* Styrke!
Lad Kæmpers Æt fra alle Øer og Dale
Nu kappes om at gjæste *Odins* Sale!
- 14 Og *Danmarks Lykke!* Følgje faur og fiin
For Heltekuld fra *Gothland* og fra *Norge!*
Brug nu med Yndighed Guldnøgel din
Til alle Dørrerne i *Gladhjems* Borge,
Saa de sig aabne blidt som *Danmarks* Havne,
Umærkeliig som *Danske Møers* Favne!
- 15 Og *Bølge blaa!* du milde Himmel-Speil,
Og Vugge bold for alle *Nordens* Helte!
Lad *Alfe-Snekken* nu for fulde Seil,
I alle Fjorde gaee og alle Belte,
Saa hele *Gimlrigets* Aande-Skare
Sig overalt i Nord maa aabenbare!
- 16 Ja, *Himmel-Lys!* som I kan sees paa Jord,
Som I kan dandse paa de høie Bølger,
Kom, giæster, fryder nu hver Sjæl i Nord
Med Syn af alt hvad sig i Støvet dølger,
Med Blik for alt hvad dybt er skjult i Voven,
Med Glimt af alt hvad evigt er foroven!

Frode Fredegod.

- 1 **D**er lød fra gamle Dage
Et Kvad i *Danevang*,
Om *Lykke* uden Mage,
Det kaldtes *Grotte-Sang*,
Og det skal atter lyde
Fra *Sællandsfar* til *Jyde*,
For "*giemt er ikke glemt!*"
- 2 Og det var Dane-Drotten,
Kong *Frode Fredegod*,
Hans Kværn de kaldte *Grotten*,
Den aldrig *stille* stod,
Thi alt som han befaled,
Saa *Grotte* gik og maled
Alt hvad ham hued bedst.
- 3 To Kvinder var til Hove,
De maled, Nat og Dag,
Med Guld og grønne Skove
Til *Frodes* Velbehag,
Med Fred og Fryd og Ære,
Hvad Hiertet kan begjære,
Og Øiet tindre ved!
- 4 Hver Bonde som en Greve
Da bygged under Øe,
300Da var det Lyst at leve,
Da var det tungt at døe;
Som *Engelands* Guldpenge,
Som *Blomster* groer i Enge,
Var Glæden immer ny!

- 5 Da Duerne var mange,
Da Høgene var faa,
Da søde Vuggesange
Ei fattedes de Smaa;
Til hver en Brud kom Beile,
Og Snekker saae man seile
Som Svaner i hvert Sund!
- 6 Kong *Frode* lagde Ringe
Af Guld paa Alfarvei,
Og det blev lyst til Thinge,
At Tyve stjal dem ei,
Man standsed dem itide,
For Mad bar Ingen Kvide,
Om Natten sødt man sov!
- 7 Dog Kvinderne til Hove,
Som maled Guld og Held,
Ei Ro fik til at sove
I Dugning eller Kveld;
De hviled kun som Giøgen
Imellem Kuk paa Bøgen,
En Sommeraften-Stund!
- 8 Det var to Jettekvinder,
De kaldtes *Fæn* og *Mæn*,
Og for de blege Kinder
De hevned sig igien;
De sang en Nat ved Kværnen,
Da spandt de ud af Hjernen
Den gamle *Grotte-Sang*!
- 9 301De sang alt som de vilde,
Og Kværnen fulgde med,
De maled Giæst og Gilde,
Og Ruus i Glædens Sted,
De maled *Søvn* til *Frode*,
Og alle Kæmper gode,
Saa dyb som Gravens Slum!
- 10 De maled Orlogs-Snekker
Med Folk, som gik paa Rov;
Den gamle Kæmpevækker
Paa grønne Øre sov;
Ei blot med Guld det røde,
Med Livet maatte bøde
Kong *Frode Fredegod*!
- 11 Med Guld det ud at seile
Kom *Grotte* nu paa Stand,
For hvad Søhaner feile
At male over Strand;
De feiled Salt, de syntes,
Da Malingen begyndtes,
Der Meget skal til Nok!
- 12 Dog meer end Nok de finge,
Det har en Fugl fortalt,
Tilbunds de alle ginge
Med *Grotte*, Guld og Salt,
Og efter Fugle-Drømmen
Gaaer *Grotte i Malstrømmen*,
Deraf er Søen salt!
- 13 Af *Fredegodes* Dage
Og *Danmarks Lykke* sær,
Er nu kun lidt tilbage,

Som Solens Aftenskiær,
302Som Høstens Blomst i Vangen,
Som Daadens Røst i Sangen,
Som Glædens Mindekrands!

14 Men vaagner *Kæmpeaanden*
I *Folkehjertets* Favn,
Da raades Bod paa Vaanden,
Da svinder alle Savn,
Da *Grotte*, skiøndt begravet,
Staaer op som Sol af Havet,
Og maler Guld som før!

15 Da tør sig *Dansken* love
En Time fredegod,
Med Guld og grønne Skove,
Med Sang og Løvemod,
Med Glæden som Guldpenge,
Som Blomsten groer i Enge,
Mangfoldig, immer ny!

Toke Skytte eller Palne-Toke.

1 **D**er var en gammel Skytte,
Han gik paa Jagt i *Fyen*,
Og hvor han saae sit Bytte,
Der slog han ned som Lyn!

2 Han havde *Bjørnekræfter*,
Han havde *Falkeblik*,
Og hvad han sigted' efter,
Han ramde paa en Prik!

3 303Han havde meer af Munden
End mange syndes om,
Det Samme dog igrunnen,
Naar det til Stykket kom!

4 Han sagde: "jeg tør Skyde
Et *Æble* af min *Pog*,
Saa han faaer ingen Lyde,
Og *Æblet* falder dog!"

5 Han havde det bag *Øre*,
At *Pog* er Dreng og Kiep,
Men Kongen fik at høre
Al Tokes Pral og *Skræp*!

6 Og Kongen da for Tiden,
Som havde *Tydsken* kiær,
Han havde Horn i Siden
Paa Tokes Herrefærd.

7 "Har Hænder du saa visse,"
Han sagde, "tag din *Søn*!
Skyd *Æblet* af hans *Isse*!
Tag Roes i Skytte-Løn!"

8 Det *Toke* nødig vilde,
Det var paa Liv og Død,
Han sagde: "*Søn*! stat stille!"
Han som en Mester skiød.

- 9 Men før han Buen spændte,
Tog Pile *to* han ud,
Og sagde: "end ivente
Jeg har mit bedste Skud."
- 10 304Og der gik Aar som Dage,
Han drog af Landet ud,
Kom aldrig meer tilbage,
Men ventede paa sit Skud.
- 11 Paa *Pommerlandets* Kyster
Han byggede sig en Borg,
Til Gru for hver en Kryster,
Og *Dannemark* til Sorg!
- 12 Til ham fra hele Norden
Sig flokkede Kæmpebørn,
Og de slog ned som Torden,
Det glædede Ulv og Ørn!
- 13 Af *Jomsborgs* Kæmper vilde,
Af *Tokes* Skytte-Lag,
Gik Ry ved hvert et Gilde,
Gik Lyn i hundred Slag!
- 14 "Husk paa, min gamle Bue!
(Var *Tokes* Ord i Kveld)
Til Kongen hist paa Tue
Du er i gammel Giæld!"
- 15 Og Pilen fløi fra Strængen,
Kong *Blaatan* sank til Jord!
De Skud til ham og Drengen,
De glemmes ei i Nord!